

**10-puntenplan verbetering
toegankelijkheid van het ov**

**Christen
Unie**

10-puntenplan verbetering toegankelijkheid van het ov

Met dank aan de inbreng van Wij Staan Op!, Coalitie voor Inclusie, Treinen Met Toiletten, Toilettalliantie, Ieder(in), De Oogvereniging, Alzheimer-Nederland.

In dit land moet iedereen kunnen meedoen. Hiervoor is het heel belangrijk dat mensen zelfstandig met het openbaar vervoer kunnen reizen, ook als ze een beperking hebben. Hoewel vervoersbedrijven zeker aandacht hebben voor de toegankelijkheid, schiet het in de praktijk nog te vaak tekort.

Veel mensen met een visuele of lichamelijke beperking of chronische ziekte hebben nog steeds moeite om met het OV te reizen. Bijvoorbeeld als gevolg van het ontbreken van voorzieningen. Zo zijn er op de meeste stations bijvoorbeeld wel rolstoelplanken aanwezig, maar is er niet altijd reisassistentie beschikbaar voor mensen in een rolstoel om de plank klaar te leggen om in de trein te kunnen stappen.

Vorig jaar adviseerde het College voor de Rechten van de mens het kabinet om het Besluit en Regeling toegankelijkheid van het openbaar vervoer te verduidelijken, nadat een reiziger met een elektrische rolstoel door een vervoerder werd geweigerd. Het College deed deze aanbeveling als toezichthouder op de naleving van het VN-verdrag voor personen met een handicap, dat sinds 2016 ook in Nederland geldt. In deze uitspraak ligt een opdracht besloten.

In de komende jaren worden door het Rijk, provincies en gemeenten nieuwe afspraken met vervoersbedrijven vastgelegd voor meerdere jaren. In deze concessies moeten ook afspraken worden gemaakt over de toegankelijkheidseisen die aan de vervoerders worden gesteld. Het is belangrijk om dit moment aan te grijpen om de toegankelijkheidseisen die in het 'Besluit toegankelijkheid van het openbaar' vervoer zijn opgenomen, aan te scherpen en te verbeteren. Zodat deze meegenomen kunnen worden in de aanbestedingseisen en concessies.

In de aangenomen motie Van der Graaf c.s. (Kamerstuk 24170 nr. 213) heeft de Tweede Kamer de regering verzocht, samen met medeoverheden, vervoerders en ervaringsdeskundigen concrete afspraken te maken over wat toegankelijkheid als landelijke basisvoorziening voor iedere vervoerder inhoudt, waarbij deze concrete afspraken ook als nieuwe minimumeisen gaan gelden bij aanbestedingen in het openbaar vervoer. Een concrete oproep aan het kabinet om stappen te zetten in de verbetering van toegankelijkheid.

Het huidige 'Besluit toegankelijkheid van het openbaar vervoer' regelt al veel om ervoor te zorgen dat iedereen met het openbaar vervoer kan reizen. Maar er zijn ook nog veel verbeteringen mogelijk. Met dank aan verschillende belangenorganisaties, bevat dit plan tien punten om de toegankelijkheid van het openbaar vervoer in Nederland te verbeteren. Deze tien punten stellen wijzigingen voor, of voegen punten toe aan het huidige besluit toegankelijkheid openbaar vervoer. Duidelijke normen zijn nodig om de toegankelijkheid te verbeteren, en met dit plan doet de ChristenUnie alvast een schot voor de boeg!

1. Zorg voor functionerende toegankelijkheidsvoorzieningen bij stations en haltes

Het komt vaak voor dat voorzieningen om gebruik te kunnen maken van het openbaar vervoer, niet beschikbaar zijn. Denk aan een kapotte oprijplank in de bus, een kapotte lift of een niet-functionerend toilet op het station. Dat is een grote ergernis en kan ertoe leiden dat je uiteindelijk niet de trein of bus kunt pakken. Ook dementievriendelijke routes voor reizigers zouden de toegankelijkheid vergroten. De beschikbaarheid en continuïteit van deze voorzieningen dienen geborgd te worden. Wanneer voorzieningen niet functioneren, is een toegankelijke vorm van vervangend vervoer van belang, evenals actuele (reis)-informatie hierover. Om ervoor te zorgen dat haltes en stations zelf toegankelijker worden, is goede aansluiting met de omgeving van belang. Betrek daarom wegbeheerders waar nodig. Voeg dit als verplichting toe aan het besluit toegankelijkheid OV en betrek dit bij de stationsagenda die het kabinet heeft aangekondigd.

2. Zorg ervoor dat alle treinvervoerders reisassistentie moeten aanbieden

Veel treinvervoerders bieden geen reisassistentie meer omdat ze een zelfstandige (gelijkvloerse) instap hebben. Maar de beperkingen die reizigers hebben lopen uiteen. Het kan gaan om mensen in een rolstoel, of mensen met een visuele beperking. Reisassistentie helpt verschillende groepen om veilig in en uit te kunnen stappen. Voor mensen met een visuele beperking is het belangrijk dat er niet alleen bij het in- en uitstappen, maar ook voor begeleiding door het station heen assistentie beschikbaar is. In het geval van dementie, is het van belang dat mensen weten waar ze op het station geholpen kunnen worden. Trainingen over omgaan met dementie, kunnen de vaardigheden van het ov-personeel vergroten, denk hierbij aan de GOED basistraining van Samen Dementie Vriendelijk. Scherp het besluit toegankelijkheid OV hierop aan en stel minimumeisen op voor reisassistentie.

3. Reisassistentie binnen een uur ter plaatse

Verschillende vervoerders hanteren verschillende aanmeldtijden om de trein of bus te pakken. Hierdoor is het voor sommige mensen moeilijk om over te stappen tussen verschillende vervoerders. Neem bijvoorbeeld een reis waarbij iemand een bus neemt om de trein te kunnen pakken. Als de busmaatschappij een aanmeldtijd van drie uur hanteert en de trein een uur, ben je minder flexibel in het plannen van een reis. Een maximale aanmeldtijd van een uur zou mensen helpen om hun reis, en de benodigde reisassistentie makkelijker te plannen. In het besluit toegankelijkheid OV moet een norm worden opgenomen voor de aanmeldtijd, hooguit een uur van te voren zou je je moeten kunnen aanmelden.

4. Heldere criteria voor het meenemen van hulpmiddelen in bus, tram en metro

Het is nu vaak voor zowel vervoerders als reizigers onduidelijk welke hulpmiddelen mee mogen in de verschillende voertuigen. Zo gelden er per busmaatschappij verschillende maten en voorwaarden. Zo zijn er in het huidige besluit alleen specificaties voor rolstoelen opgenomen, maar niet voor hulpmiddelen zoals (opvouwbare) scootmobielen, driewiel fietsen etc. Hierdoor gaat elke vervoerder anders om met wat hij wel of niet mee

wil nemen. Het is voor reizigers van belang dat zij weten waar zij aan toe zijn. Creëer daarom binnen het besluit, duidelijkheid over welke hulpmiddelen (specificaties) meegenomen mogen worden in de bus, trein, tram en metro. Pas het besluit hierop aan. Naast heldere criteria voor het meenemen van hulpmiddelen, is het van belang dat het ov-personeel over de juiste training beschikt.

5. Toegankelijke toiletten in alle treinen

Het is voor mensen van groot belang dat er in iedere trein een toegankelijk toilet aanwezig is. Daarom pleiten wij voor een verplichting hiertoe bij concessieverlening en aanbestedingen. Het gaat hierbij niet alleen om een toilet zelf, maar ook de bewegwijzering en rolstoelpaden er naartoe.

Zorg ook voor een fijnmazig netwerk van openbare toiletten, waaronder op grote ov-knooppunten zoals stations. Een app zou inzichtelijk kunnen maken waar een toilet aanwezig is, zij het in de trein, of daarbuiten. Het huidige besluit stelt dat *wanneer* een trein beschikt over sanitaire voorzieningen, er ten minste één voorziening is toegerust voor mensen met een functiebeperking. Hier is meer daadkracht nodig. Zorg voor meer en toegankelijke toiletten.

6. Bij onderhoud aan trein of bus ook aanpassingen doen om toegankelijkheid te verbeteren

De afspraken met vervoerders liggen vaak langdurig vast, en er wordt niet altijd voldaan aan wat voor reizigers met een functiebeperking nodig is. Grijp ieder moment waarop het kan aan om verbeteringen door te voeren. Verplicht vervoerders om bij investeringen, onderhoud en revisies van materieel en infrastructuur voorzieningen in te bouwen in overeenstemming met het dan geldende besluit toegankelijkheid openbaar vervoer. Dit betekent dat wanneer er onderhoud moet plaatsvinden aan treinen of bussen, de nodige aanpassingen kunnen worden gedaan. Voeg deze verplichting toe aan het besluit en neem het op in de aanbestedingseisen. Zo maken we echt werk van toegankelijk openbaar vervoer.

7. Alle nieuwe vormen van het ov moeten aan de toegankelijkheidseisen voldoen

Het huidige besluit definieert voertuig als een bus, tram, metro of trein of een langs geleidensysteem voortbewogen voertuig als bedoeld in artikel 1, onderdeel h van de Wet personenvervoer 2000, met uitzondering van een auto. Er zijn in de afgelopen jaren veel andere vormen van ov gekomen, zoals buurtbussen en bepaalde vaartuigen. Omdat zij niet onder de huidige definitie van het ov vallen, hoeven zij niet aan het besluit toegankelijkheid te voldoen. Buurtbussen zijn soms een grijs gebied, ze zijn wel openbaar toegankelijk, maar vervoerders kunnen zeggen dat zij niet tot het openbaar vervoer behoren. Het is belangrijk dat alle huidige en nieuwe vormen van het openbaar vervoer aan de eisen voor toegankelijkheid in het besluit voldoen. Daarom is het van belang de definitie binnen het huidige besluit te actualiseren.

8. Raadpleeg mensen met een beperking en hun vertegenwoordigers bij aanbestedingen

Bij aanbestedingen worden de lokale Reizigersoverleggen (ROCOV's) geconsulteerd. Vervoerders en overheden moeten ervoor zorgen dat mensen met een beperking goed vertegenwoordigd zijn in de ROCOV's. In de praktijk zijn mensen met een fysieke beperking en/of chronische ziekte hierin vaak niet goed vertegenwoordigd. Het is daarom belangrijk dat de vertegenwoordiging van alle reizigers beter worden geborgd bij aanbestedingen in het ov en advisering over dienstregelingen en tarieven. Borg ook dat ze worden betrokken bij de periodieke rapportageverplichtingen. Zo wordt het voor zowel belangenbehartigers als reizigers inzichtelijk wat de toegankelijkheid is per vervoerder en kunnen reizigers hun praktijkervaringen delen.

9. Maak voor reizigers inzichtelijk of iedereen aan de verplichtingen voldoet

Reizigers willen graag weten of de vervoerders waar zij mee reizen, daadwerkelijk voldoen aan het besluit toegankelijkheid van het ov. Zorg er daarom voor dat alle vervoerders periodiek moeten rapporteren over hoe zij aan het besluit voldoen. Wanneer dit een uniform format is zonder ruimte voor interpretatieverschillen, kunnen alle partijen over actuele en uniforme informatievoorziening beschikken ten aanzien van de toegankelijkheid van het ov. Zo wordt het voor reizigers en hun belangenbehartigers duidelijk of iedereen aan het besluit voldoet.

10. Overheid moet vervoerders kunnen aanspreken op hoe toegankelijk zij zijn

Om ervoor te zorgen dat alle vervoerders zich aan het besluit houden, moeten de rijksoverheid, provincies en gemeenten vervoerders kunnen aanspreken wanneer zij niet voldoen aan het Besluit toegankelijkheid openbaar vervoer. Vervoerders moeten erop kunnen worden afgerekend als reizigers die assistentie nodig hebben onterecht niet worden meegenomen door vervoerders. Scherp dit aan in het besluit toegankelijkheid OV en neem het op in aanbestedingseisen en concessievoorwaarden.